

TIỂU TỬ

CÁI MẶT

cái mặt

Tiểu Tử

cái mặt

Tiểu Tử

bìa: *Internet*
trình bày: ***Muôn Phương***
nguồn: *Internet*

Muôn phương góp lại, trả về muôn phương

cái mặt

TIỂU TỬ

TIỂU SỬ NHÀ VĂN TIỂU TỬ

Họ tên: *Võ Hoài Nam*

Sanh năm: 1930

Nguyên quán: Gò Dầu Hạ (Tây Ninh)

Bút hiệu: *Tiểu Tử*

Ông là con trai duy nhứt của giáo sư Võ Thành Cứ, cựu giáo sư trường trung học Pétrus Trương Vĩnh Ký, Sài Gòn.

- Tốt nghiệp Kỹ sư, Marseille năm 1955.
- Dạy lý hóa trung học Petrus Ký: 1955-1956.

– Làm việc cho hãng dầu SHELL Việt Nam từ năm tháng 10-1956 đến 30/04/1975.

– Vượt biên cuối năm 1978. Định cư ở Pháp từ đầu năm 1979 đến nay.

– Làm việc cho hãng đường mía của Nhà nước Côte d’Ivoire (Phi Châu):1979 – 1982.

– Làm việc cho hãng dầu SHELL Côte d’Ivoire từ năm 1982 đến 1991, về hưu ở Pháp.

– Trước 1975, giữ mục biếm văn “Trò Đòi” của nhật báo Tiến.

– Bắt đầu viết truyện ngắn khi lưu vong qua Côte d’Ivoire.

– Tập truyện “Những Mảnh Vụn” (Làng Văn Toronto xuất bản 2004) là tập truyện đầu tay.

 Con người có cái mặt là quan trọng nhất. Thật vậy, nếu lấy cái mặt bỏ đi, tất cả những gì còn lại trên thân thể sẽ không dùng vào đâu được hết và cũng không còn tồn tại được nữa. Không có mũi để thở, không có miệng để ăn... con người không có cái mặt là kể như “tiêu tùng”!

Trước khi “đào sâu” cái mặt, xin mở dấu ngoặc ở đây để “vinh danh” tiếng Việt: phần lớn những gì nằm trên cái mặt đều bắt đầu bằng chữ “m”, trên thế giới chưa có thứ tiếng nào như vậy hết!

Đây, nhìn coi: trên mặt có mắt, mũi, miệng (mồm), má. Ở “mắt” có mày, có mi,

có mí mắt, rồi mắt mụp, mắt mọng nước, mắt mơ màng, mắt mơ mọng, mắt mờ, mắt mù... Qua tới “mũi”, ngoài “mùi” ra không thấy chữ “m” nào khác dính vào. Có lẽ tại vì cái mũi nó... cứng khư, không.... linh hoạt. Ấy vậy mà nó – cái mũi – và “chân mày” (cũng kém linh hoạt như cái mũi!) lại được đi kèm với cái mặt để... hỗ trợ cho tiếng “mặt”, trong từ ngữ thông thường: “mặt mũi”, “mặt mày”, làm như nếu nói “mặt” không, phát âm nghe... trơn lùì, nhẹ hều không lọt lỗ tai! Cho nên người ta nói “mặt mũi bơ phờ”, “mặt mày hốc hác”, chớ ít nghe “mặt bơ phờ, mặt hốc hác”.

Bây giờ tới “miệng”, thì có môi, có mép, rồi mồm mép, môi miếng, miệng méo, miệng móm, mím môi, mếu máo, mấp máy, bú mớm, mút mấp... Đến “má” thì ngoài “mặt mụn” chỉ có “mi một cái” là còn thấy chữ “m” nhẹ nhẹ phát phơ.... Tiếng Việt hay quá!

Trở về với cái mặt. Ông Trời, khi tạo ra con người, ban cho cái mặt là một ân huệ lớn. Nhờ có cái mặt mà con người nhận ra nhau, chồng nhận ra vợ, con nhận ra cha, biết ai là bạn ai là thù... v. v... Thử tưởng tượng một ngày nào đó bỗng nhiên không ai còn cái mặt nữa. Nếu có sống được nhờ một sự nhiệm mầu nào đó, thử hỏi con người lấy gì để nhận diện nhau? Chồng vợ, cha con, bạn thù gì đều... xà ngẫu. Vậy là loạn đứ! Cho nên xưa nay, người ta coi trọng cái mặt lắm. Có người còn nói:

– Thà chịu mất mạng chớ không bao giờ để cho mất mặt!

Vì vậy, rui có ai lỡ lời chạm tự ái một người nào thì người đó thấy bị... mất mặt, liền đưa một nắm tay lên hăm he:

– Thằng đó, bộ nó giỡn mặt tao hả? Tao phải dằn mặt nó một lần cho nó biết mặt tao.

Rồi, bởi vì cái mặt nó... nặng ký như vậy cho nên khi nói về một người nào, người ta chỉ nhắm ngay vào cái mặt của người đó để mà nói. Nếu ghét thì gọi “cái bảng mặt” (Cái mặt mà như tấm bảng thì thiệt tình thấy chán quá! Thường nghe nói:

– Cái bảng mặt thằng đó tao coi hồng vô!”

Nếu hơi khinh miệt thì gọi “cái bộ mặt” (“Thằng này có bộ mặt ăn cướp!”) Còn khi thương thì cái mặt trở thành “cái gương mặt”

(“Em có gương mặt đẹp như trăng rằm!”)
Chưa hết! Khi nổi giận muốn... hộc máu, người ta cũng chỉ nhắm vào cái mặt của đối thủ chớ không chỗ nào khác để “động một đạp” hay “cho một dao” hay “phơ một phát” hay... “tạt một lon ác-xít”! Bởi vậy, xưa nay những người có “nợ máu” lúc nào cũng sợ bị “nhìn mặt trả thù”, và hồi thời chống Pháp, những điếm chỉ viên đi nhìn mặt “quân phản loạn” đều lấy bao bố trùm đầu để giấu mặt!

Con người, khi nhìn người khác, lúc nào cũng bắt đầu ở cái mặt. Chỉ có người không... bình thường mới nhìn người khác bắt đầu ở cái chân hay cái bụng hay cái lưng.

Ở đó – ở cái mặt – ngoài cái đẹp cái xấu ra, còn hiện lên “cái mặt bên trong” của con người. Các nhà văn gọi là “nét mặt”, nghe ... trừu tượng nhưng suy cho kỹ nó rất đúng. Bởi vì chỉ có cái mặt là.....vẽ được cái nội tâm của con người thật đầy đủ. Cho nên mới

có câu “Xem mặt mà bắt hình dong.” (hình dong ở đây là cái hình dong giấu kín bên trong con người) Cho nên, trên sòng bài, các con bạc thường bắt gân mặt nhau để đoán nước bài của đối thủ.

Cho nên mấy giáo sư “chiêm tinh gia” lúc nào cũng liếc sơ cái mặt của thân chủ trước khi nâng bàn tay lên xem chỉ tay, để.... định mức coi “thằng cha này nó sẽ tin mấy phần trăm những gì mình nói!” Thì ra, đời người không nằm trong lòng bàn tay như mấy “thầy” đó nói, mà nó nằm ngay trên nét mặt!

Cũng bởi vì cái mặt nó... phản động như vậy cho nên các “đỉnh cao trí tuệ của ta” đã nâng cao cảnh giác, ẩn mặt một cách... an toàn suốt giai đoạn đấu tranh “chìm” và chỉ “xuất đầu lộ diện” khi toàn dân đã vùng lên nổi dậy. Và các “đồng chí vĩ đại của ta”... thay tên đổi mặt lia chia để đánh lạc hướng kẻ

địch, nay để râu mai thay tóc một cạo đầu v.
v...

Họ ôm khư khư cái mặt để... quản lý nó từng giây từng phút, chỉ sợ nó để lòi ra cái mặt thật nhét giấu ở bên trong, riết rồi nó xơ cứng như mặt bằng đất. Đến nỗi vào bàn hội nghị quốc tế, các đối tượng không làm sao “bắt gân mặt” để “đi” một nước bài cho ngoạn mục! Ở đây, phải nói thêm cho rõ là cho dù trong nội bộ với nhau – nghĩa là giữa “ta” và “ta” – cái mặt vẫn bị quản lý y chang như vậy, bởi vì hành động đó đã biến thành “bản năng” từ khuya!

Vì vậy, đừng ngạc nhiên khi thấy, sau hội nghị, mới ôm “hôn nhau thắm thiết tình đồng chí” mà trên đường về lại khu bộ có cán bộ đã bị “bùm” hay bị “cho xe rơi xuống hố” một cách rất... bài bản, để lại niềm “vô cùng thương tiếc” nằm trên vòng hoa phúng điếu của người đã ra lệnh hạ thủ ! Có khi,

chính “đồng chí” này là người thay mặt tập thể, đứng ra... rút nước mắt đọc điếu văn!

Ở đây, ông bà mình nói: “Phải muối mặt mới làm được như vậy”. Thật là chí lý! Cái mặt đã muối rồi thì đâu còn sợ... bị thúi hay bị sinh! Ta cứ tỉnh bơ thôi!

Bởi cái mặt nó phản ảnh con người nên hát bội mới “dặm mặt” sao cho đúng với cái “vai”. Để khi bước ra sân khấu, khán giả nhận ra ngay “thẳng trung, thẳng nịnh, thẳng hiền, thẳng dữ... v. v...”

Ngoài đời, không có ai dậm mặt, nhưng vẫn được người khác “nhận diện” là: thẳng mặt gà mái, thẳng mặt có cô hồn, thẳng mặt... met, mặt mâm, mặt thớt, mặt hãm tài, mặt đưa đám, mặt trừ cha hại mẹ, mặt...mo ...V. V...

Sau tháng tư 1975, người dân miền Nam đã được Nhà Nước “vẽ lọ bôi hẽ” thành những khuôn mặt... không giống ai, để đóng vai “nhân dân làm chủ” trên sân khấu cách mạng, trong vở trường kịch “Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý, Nhân dân làm chủ...”

Trên sân khấu chánh trị Việt Nam bây giờ, trong cũng như ngoài nước, “đào kép” tuy không dậm mặt như nghệ sĩ hát bội nhưng mỗi người đều có “lặn lưng” vài cái mặt nạ, để tùy hoàn cảnh, tùy đối tượng mà đeo lên cho người ta “thấy mình là ai” (dĩ nhiên không phải là cái mặt thật của mình). Rồi cũng “phùng mang trợn mắt hát hò inh

ỏi” một cách rất... tròn vai, làm “bà con đồng bào, đồng chí, đồng hương” cứ thấy như thiệt! Điểm đặc biệt là ông nào bà nào cũng muốn thiên hạ chỉ nhìn thấy có “cái mặt của mình” trong đám bộ mặt đang múa may quay cuồng trên sân khấu. Vì vậy, họ phải rán bơn cho cái mặt của mình to bằng... cái nia, để thấy họ mới đúng là... “đại diện”! Chẳng qua là họ muốn tạo thời cơ để kiếm cho cái... đít của họ một cái... ghế! Đến đây thì vở tuồng trên sân khấu đang chuyển sang lớp “gà nhà bôi mặt đá nhau” ... Cái mặt đã trở thành “một vấn đề”!

Để chấm dứt bài này, và để được yên thân, xin phép đọc giả cho tôi “vác cái mặt của tôi đi chỗ khác”!

Tiểu Tử

